

TÜRKİYE DEPREMİ

DURUM RAPORU #6

Güncellenme tarihi: 20 Mart, 2023

© UNFPA/ Gözde Kumru.
UNFPA personeli AFAD çadır kentlerine kadın hijyen kiti ve anne-bebek kiti dağıtıyor.

GENEL DURUM

6 Şubat 2023'ün erken saatlerinde, en güçlüsü 7,7 büyüklüğünde olan depremler Türkiye'nin güneyini ve Suriye'nin kuzeyini vurarak devasa boyutlarda bir felaket yarattı. 6 Şubat'ta yaşanan 2 yıkıcı deprem ve sonrasında 13 Mart'a kadar meydana gelen 17.000 artçı, bölgenin gelecekteki depremlere karşı savunmasızlığını ve toplulukların karşı karşıya olduğu ciddi riskleri vurguluyor.

Türkiye Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'na (AFAD) göre, Türkiye'de depremler nedeniyle 50.000'den fazla kişi öldü ve on binlerce kişi yaralandı, etkilenen bölgelerden 216.000'den fazla kişi başka illere yerleştirildi.

Geçen hafta Suriye'nin kuzeybatısını ve Türkiye'yi etkileyen şiddetli hava koşulları, depremin yıkıcı sonuçlarını daha da kötüleştirdi. Bölgeyi vuran şiddetli yağmur ve seller, özellikle geçici barınma merkezlerinde, kamplarda, gayri resmi yerleşim

yerlerinde veya sokakta yaşayan insanların yaşamları, sağlıkları ve hizmetlere erişimlerini ciddi anlamda etkiliyor ve bir insani kriz daha yaratıyor.

Bu kriz durumu, çoğunluğu kadın ve çocuklar olmak üzere yüzbinlerce insanı barınak, yiyecek, su, ısınma ve sağlık hizmetlerinden yoksun bırakmanın yanı sıra, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet risklerini daha da artırıyor.

UNFPA, Türkiye ve Suriye müdahalelerini finanse etmek için toplam 44.5 milyon dolarlık iki yardım çağrısında bulundu. Türkiye ve Suriye için düzenlenen Uluslararası Bağışçılar Konferansı 20 Mart'ta Brüksel'de gerçekleştiriliyor. UNFPA, uluslararası kamuoyunu, kimseyi geride bırakmamak için çalışmaya, dayanıklı CSÜS hizmetleri ve çocuk yaşta ve zorla evlilik dahil olmak üzere her türlü GBV önleme ve müdahale mekanizmaları oluşturmaya yönelik insani yardımları ve iyileştirme çabalarını desteklemeye çağırıyor.

TÜRKİYE'DE

9.1 milyon

1.7 milyon mülteci ve (15-24 yaş arası) 2.6 milyon genç dahil 11 ilde depremden etkilenen toplam nüfus

2.4 milyon

Üreme çağındaki kadın (tahmini)

130,000

Hamile kadın sayısı (tahmini)

14,400

Önümüzdeki ay gerçekleşmesi beklenen doğum sayısı (normal şartlarda, tahmini)

KADINLARA & KIZ ÇOCUKLARINA HAYAT KURTARAN YARDIM GÖNDERİN

\$19.7 M gerekli

%39' fonlandı

UNFPA, Türkiye'deki depreme müdahale için yaptığı 19.7 milyon \$ değerindeki çağrı ile 1.5 milyon insana hayat kurtaran insani yardım ulaştırmayı hedefliyor. Bugüne kadar, sadece %39'u fonlandı.

- Türkiye'nin güneydoğusunda bulunan ve depremden etkilenen 11 il; Kahramanmaraş, Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa'da 1,7 milyonu mülteci olmak üzere yaklaşık 15,8 milyon nüfus yaşıyordu. Bunlardan 9,1 milyonu ise depremlerden doğrudan etkilendi.
- Depremlerin üzerinden yaklaşık 35 gün geçtikten sonra ölü sayısı 50 bini aştı.
- Bina ve altyapıya yönelik en kapsamlı hasar, tahmini hasarların yüzde 81'ini oluşturan Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Malatya ve Adıyaman illerinde meydana geldi.
- Adıyaman'da özellikle düzenli çadır kentlerde (18.000) ve dağınık çadır yerleşim yerlerinde (95.000) yaşayanlar olmak üzere yaklaşık 220.000 kişi, son dönemde gerçekleşen şiddetli yağışlardan etkilendi. Barınakları sular altında kaldı ve birçoğu hasarlı binalardaki yerleşimlerine geri dönmek zorunda kaldı. İnsanların koruma hizmetlerine ihtiyacı var.
- UNFPA Doğu Avrupa ve Orta Asya Bölge Direktörü Florence Bauer, ihtiyaçları değerlendirmek ve UNFPA müdahalesini gözden geçirmek için 15-16 Mart tarihlerinde etkilenen bölgeleri ziyaret etti. Bölge Müdürü Bauer, etkilenen dört şehri; Gaziantep, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Şanlıurfa'yı ziyaret etti, Gaziantep ve Kahramanmaraş Valileri, Gaziantep Belediye Başkanı, sağlık görevlileri, gazeteciler ve çok sayıda depremzede ile görüştü.
- UNFPA, deprem müdahale faaliyetlerine daha fazla mobil ekip dahil ederek, acil ihtiyaç sahiplerine ulaşmak için hizmetlerini genişletiyor.
- Krizin başlangıcından bu yana, Türkiye'nin depremden etkilenen bölgelerinde kadın hijyen kitleri ve anne-bebek sağlığı kitleri dağıtımı dahil olmak üzere, hayat kurtaran cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS) ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDS) desteğiyle, yaklaşık 18.800 kişiye ulaşıldı.

ACİL MÜDAHALE İHTİYAÇLARI

Cinsel sağlık ve üreme sağlığı ihtiyaçları: Gayriresmi barınaklarda duş olmaması, yerinden edilmiş kişilerin sağlığını ciddi bir şekilde etkiliyor. Emziren kadınlar, mahremiyetlerini sağlayacak bir alan olmaması ve hijyen koşullarının uygun olmaması nedeniyle bebeklerini emzirmekte güçlük çekiyor. Geçici sağlık birimlerinin kapasitesi yeterli değil. Etkilenen nüfusun hijyen, aile planlaması, anne sağlığı, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, ergen sağlığı, emzirme, çocuk bakımı ve diğer CSÜS konuları hakkında bilgilendirme oturumlarına ihtiyacı var. Sağlık personelinin daha çok etkilenen bölgelere yönlendirilmesi, daha az etkilenen bölgelerde (örn. Reyhanlı, Hatay) sağlık hizmetlerinin kısıtlanmasına sebep oluyor. Gezici sağlık ekiplerinin artırılmasına ihtiyaç var.

TCDŞ konusunda hizmet sunumu ve koruma ihtiyaçları: BM'nin çok sektörlü hızlı başlangıç değerlendirmesi (MIRA) bulgularına göre, iki ilçe hariç değerlendirilen tüm ilçelerde elektrik hizmetleri kesintiye uğradı. Geçim kaynaklarına bağlı koşulların kötüleşmesi, kadınlar ve kız çocukları için TCDŞ riskini artırıyor ve hareketliliklerini kısıtlıyor. Gayri resmi barınaklarda kalan kadınlar ve kız çocukları, güvenli olmadığı, çadır alanından uzakta olduğu ve aydınlatılmadığı için geceleri tuvaletleri kullanamıyorlar. Bakım verme sorumlulukları, ev işlerine (örneğin, elde yıkama) daha fazla zaman ayırmaları gerektiğinden, kadınların ve kız çocuklarının refahı üzerinde ek bir baskı oluşturuyor. Psikolojik şiddet riski artıyor ancak kadınlar ve kız çocukları birincil ihtiyaçları karşılanmadığı için bu konuda destek talep edemiyor ve psikososyal destek seanslarına zaman ayıramıyor. Bu nedenle, koruma ve TCDŞ hizmetleri temel ihtiyaçlarla birlikte sağlanmalıdır.

Kilit Gruplar: Kilit gruplar, ayrımcılık ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet nedeniyle hayat kurtaran hizmetlere erişimde zorluklar yaşıyor. Koruma Sektörü Koordinasyonu kapsamında toplanan Kilit Mülteci Grupları Tematik Koordinasyon Grubu'na göre, kilit gruplar güvenlik sorunları, depremden etkilenen bölgelerden taşınma, barınma ve Su, Sanitasyon ve Hijyen (WASH) tesislerine erişimde zorluklar ve özellikle de TCDŞ sonrası hizmetlere erişim dahil olmak üzere yasal koruma sorunları ile karşı karşıya kalıyor. Hizmetlere kapsayıcı erişimin sağlanamaması, önlenebilir yaralanmalara, hastalıklara ve bazen de ölümlere neden olabilir. Kilit gruplarla etkileşimde bulunmak, ihtiyaçlarını belirleyip uygun hizmetleri sağlayabilmek için önem arz ediyor.

Hizmet sunumu: Sahada yaklaşık 6 haftalık kesintisiz desteğin ardından, ön saflardaki hizmet sağlayıcıların yorulması, daha fazla kişisel bakım seansına ihtiyaç duymalarına sebep oluyor. TCDŞ müdahaleleri sağlama ve bunları insani yardım faaliyetlerine entegre etme konusunda uzmanlaşmış eğitim, koruma hizmeti sağlayıcıları tarafından vurgulanan öncelikli eğitim gereklilikleri arasında. Ayrıca, toplumsal cinsiyet açısından kapsayıcı hizmet sunumu konusunda farkındalığın artırılmasına ihtiyaç var. Ön saflarda yer alan hizmet sağlayıcılarının çoğunlukla erkekler olduğu ve kadınların genellikle erkek hizmet sağlayıcılarla ihtiyaçları hakkında konuşmakta kendilerini rahat hissetmedikleri gözlemleniyor.

Hijyen ve insan sağlığı için temel ihtiyaçlar: Temel ihtiyaçlar ve insan sağlığı için gerekli malzemelere erişim, depremden etkilenen illerde önemli bir sorun olmaya devam ediyor.

© UNFPA Türkiye / Eren Korkmaz. Diyarbakır'da deprem yüzünden yerinden edildiği için çadır kente kalan bir kadın. Ailesiyle birlikte kaçarken yanlarına hiçbir şey alamadıklarını söylüyor. UNFPA'den aldığı kadın hijyen kitinin çok yararlı olduğunu söyledi.

Etkilenen nüfusun durumu: MIRA sonuçlarına göre, etkilenen illerdeki nüfus, insani yardımlar hakkında bilgilere erişimde zorluklarla karşılaşılıyor. Kilit bilgi kaynaklarının üçte ikisi, bilgiye erişimde zorluklarla karşılaşan en savunmasız ilk 5 grubu refakatsiz yaşlılar (Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Hatay, Adana), engelli bireyler (Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Hatay), okuma yazma bilmeyenler (Şanlıurfa, Kilis, Gaziantep, Hatay), ruh sağlığı sorunu olanlar (Kilis, Gaziantep) ve ciddi sağlık sorunları olanlar (Gaziantep) olarak bildirdi. MIRA sonuçlarına göre, deprem sonrası ilk 20 gün içinde, her dört katılımcıda bir kişiden fazlası, etkilenen nüfusun barınma ve konaklama hizmetlerine ulaşma, yardım için kayıt olma, ruh sağlığı ve travma ile başa çıkma, hakları ve gıdaya erişim hakkında bilgilendirmeye ihtiyacı olduğunu belirtti. Sahadan yapılan son gözlemler, mülteci ve göçmen nüfusun kendi anadillerinde (örn. Arapça, Farsça, Kürtçe) bilgi eksikliği olduğunu gösteriyor.

Cinsel Sömürü ve İstismarın Önlenmesi: MIRA sonuçlarına göre, Hatay (4), Adana (2), Şanlıurfa (2) ve Diyarbakır'da (1) olmak üzere ankete katılanların yüzde 2'si cinsel istismarın deprem sonrası illerde ortaya çıkan koruma sorunlarından biri olduğunu gösterdi. Buna göre, Cinsel sömürü ve istismar (CSI) prosedürleri, yardım kuruluşları bu konuda eğitimi olmayan personelle çalışıyor olabileceği ya da CSI mekanizmaları olmayabileceği için hayati önem taşıyor.

UNFPA YANITI

- **5,500 bireye CSÜS hizmetleri ve danışmanlığı ulaştırıldı.**
- **6,300 bireye TCDŞ hizmetleri ve danışmanlığı ulaştırıldı.**
- **12,200 bireye kadın hijyen kiti ve anne-bebek kiti ulaştırıldı**
- **5 UNFPA destekli hizmet birimi TCDŞ ve CSÜS hizmetlerini kesintisiz sunmak için çalışıyor.**
- **9 mobil ekip CSÜS ve TCDŞ hizmetleri sağlıyor.**
- **2,000 Üreme sağlığı malzemesi dağıtıldı.**

CSÜS ve TCDŞ Hizmet Sunumunun ve Koordinasyonunun Güçlendirilmesi: UNFPA, Sağlık Bakanlığı ile çok yakın bir koordinasyon içinde çalışıyor. CSÜS koordinasyonunu kolaylaştırmak için Adıyaman il müdürlüğüne bir kiralık araç sağlandı.

UNFPA Destekli Hizmet Birimleri: UNFPA, Adana (1), Diyarbakır (2) ve Şanlıurfa'da (2) 5 hizmet birimi aracılığıyla en savunmasız gruplara CSÜS ve koruma hizmetlerinin sunulmasını uygulama ortakları ile birlikte desteklemeye devam ediyor. Buna ek olarak, Mersin (1), Ankara (3), Eskisehir (2), Yalova (1), İzmir (2), Denizli (1), ve İstanbul (2) olmak üzere çok sayıda depremedelerin gelip yerleştiği şehirlerde UNFPA tarafından desteklenen 12 hizmet birimi bulunuyor. Bu hizmet birimleri CSÜS ve TCDŞ hizmetlerini artırarak yerinden edilmiş grupların acil ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyor.

Mobil destek ekipleri: Şu anda Adana (1), Diyarbakır (1), Hatay (2, Samandağ ve Kırıkhan), Şanlıurfa (2), Adıyaman (1),

Kahramanmaraş (1) and Gaziantep (1) olmak üzere UNFPA tarafından desteklenen toplamda 9 mobil ekip uzakta kalan bölgelerde kadın hijyen kitleri ve anne-bebek kitleri dağıtmak dahil olmak üzere CSÜS ve TCDŞ hakkında bilgi ve hizmet sağlıyor.

UNFPA, sabit hizmet birimleri ve mobil destek ekipleriyle, deprem sonrası 11 ilden 7'sinde ve ülke genelinde 7 ilde daha deprem mağdurları için CSÜS ve koruma hizmetlerine erişim ve bilgilendirme sağlıyor.

Nakit temelli çalışmaların artırılması: UNFPA, deprem sonrası etkilenen yerel ve mülteci topluluklarının içerisindeki savunmasız gruplara koruma desteği sağlamak için nakdi yardıma bulunmaya başladı.

Hayat kurtarıcı Üreme Sağlığı Ürünleri: UNFPA, hizmet sunum birimlerinde CSÜS hizmetlerinin ve malzemelerinin erişilebilir olmasını sağlamak için çalışıyor ve hizmetlerin kesintisiz verilebilmesi için üreme sağlığı ürünleri stoklarını dikkatli bir şekilde izliyor. Şimdiye dek, deprem sonrası etkilenen topluluklara 2.000 adet cinsel sağlık malzemesi sağlandı. Acil Durumlar için Üreme Sağlığı kitlelerinin ilk kısmı Türkiye'ye ulaştı ve gümrük sürecinden geçiyor.

Kadın hijyen kitleri ve anne-bebek kitleri: UNFPA, şimdiye dek destek olduğu hizmet birimlerine tamamlayıcı olarak dağıttığı kadın hijyen kitleri ve anne-bebek kitleri ile 5.700'ün üzerinde kadın, kız çocuğu, genç ve diğer savunmasız gruplara mensup kişilere ulaştı. Ayrıca Gaziantep, Osmaniye, Adıyaman ve Malatya'da Göç İdaresi Başkanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü işbirliğinde 7.000 kişiye kadın hijyen kiti ulaştırdı. Hizmet sunumunu tamamlamak için Diyarbakır, Hatay ve Şanlıurfa'daki UNFPA uygulayıcı ortaklarına 11.000 kit daha dağıtıldı.

Devam Eden Çalışmalar

UNFPA, 5.000 kadını 5.000 doğum için malzeme tedarik ederek destekliyor. Ayrıca, üreme çağındaki 250.000 kadın da dahil olmak üzere bir milyon insanın ihtiyaçlarını karşılayan 315 Acil Durumlar için Üreme Sağlığı Kiti teslim ediliyor.

Koordinasyon

UNFPA, BM Deprem Müdahale Koordinasyon Mekanizması'nın Sağlık ve Koruma sektörleri altında faaliyet gösteriyor. Şu anda sektörler, Flaş Destek Çağrısı ile uyumlu olarak operasyonel planları ve sonuç çerçevelerini nihai hale getirmek için çalışıyor. UNFPA, çalışma alanı gereğince koruma sektörü altında faaliyet gösteren TCDŞ Alt Sektörüne liderlik ediyor ve eş lider olarak bir sivil toplum kuruluşu belirlemeye çalışıyor. STK'nın kadınlar tarafından yönetilen bir kuruluş olması bekleniyor. GBV Alt Sektörünün ikinci toplantısında, MIRA'nın etkilenenlere karşı koruma ve hesap verme sorumluluğuna ilişkin bulgularının cinsiyete ve bölgeye göre karşılaştırmalı bir analizi sunuldu. Ortaklar, bir takip eylemi olarak sektörel bir değerlendirme yapmayı planlıyorlar.

Medya, iletişim ve savunuculuk

UNFPA Doğu Avrupa ve Orta Asya Bölge Direktörü Florence Bauer, ihtiyaçları değerlendirmek ve UNFPA yanıtını gözden geçirmek için 15-16 Mart tarihlerinde etkilenen bölgeleri ziyaret etti. Bölge Müdürü, etkilenen dört şehri (Gaziantep, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Şanlıurfa) ziyaret etti ve Gaziantep ve Kahramanmaraş Valileri ile Gaziantep Belediye Başkanı'nın yanı sıra sağlık görevlileri, gazeteciler ve çok sayıda depremede ile görüştü.